

Cyfenw	Rhif y Ganolfan	Rhif yr Ymgeisydd
Enw(au) cyntaf		4

LEFEL 2

GOFAL, CHWARAE, DYSGU A DATBLYGIAD PLANT: CRAIDD Unedau 001/002 Jack a Poppy Set A

Cwestiwn	Marc Uchaf	Marc yr Aseswr
1.	4	
2.	4	
3.	4	
4.	1	
5.	4	
6.	2	
7.	3	
8.	4	
9.	4	
Cyfanswm	30	

5952N1012A2
01

Sylwadau'r Aseswr:
Llofnod IQA:
Dyddiad:

Senario – Jack a Poppy

Mae Jack a Poppy (3 oed) yn efeilliaid (*twins*); cyn bo hir, bydd y ddau yn dechrau mynychu Meithrinfa Little Stars. Cyn i'r plant ddechrau yn y feithrinfa, mae Little Stars yn rhoi pwyslais cryf ar sefydlu perthnasoedd â theuluoedd a gofalwyr. Mae hyn yn cael ei wneud drwy gynnal sesiynau galw heibio (*drop-in*) i deuluoedd, cyfathrebu'n rheolaidd, tywys pobl o gwmpas y feithrinfa, gwneud cysylltiadau â lleoliadau eraill y gallai'r plant fod wedi eu mynychu cyn hyn, a chynnal sesiynau ymgartrefu (*settling-in sessions*).

Mae Jack a Poppy wedi cael dwy sesiwn ymgartrefu ac mae eu rhieni wedi cael cyfarfod â rheolwr y feithrinfa. Yn ystod y cyfarfod hwn, mae rheolwr y feithrinfa'n gofyn am fywyd cartref Poppy a Jack, eu cefndir, eu profiadau ac anghenion unigol y ddau. Mae rheolwr y feithrinfa'n nodi'r canlynol:

Jack:

- siaradus iawn
- mwynhau gweithio gyda rhifau; mae Jack yn gallu adrodd rhifau 1 i 10 ac adnabod rhifau hyd at 5 yn barod.

Poppy:

- swil iawn a dydy hi ddim yn siarad llawer gartref. Mae Poppy yn dibynnu ar bwyntio a gwneud ystumiau (*gesturing*) er mwyn i bobl ei deall hi (mae'r pryderon hyn wedi cael eu rhannu â'r ymwelydd iechyd)
- nerfus o gwmpas oedolion anghyfarwydd ac angen llawer o gysur (*reassurance*)
- dibynnu ar ei brawd i gyfathrebu ar ei rhan pan dydy mam neu dad ddim yno
- mwynhau gweithgareddau lle mae angen iddi ddefnyddio ei synhwyrau.

Mae'r rhieni hefyd yn esbonio bod Jack a Poppy wedi mynychu grŵp chwarae Cylch Ti a Fi pan oedden nhw'n blant bach, a'u bod nhw'n awyddus i weld yr efeilliaid yn parhau i ddatblygu eu sgiliau Cymraeg yn Little Stars. Mae rheolwr y feithrinfa'n sicrhau'r rhieni bod y Gymraeg a diwylliant Cymru'n cael eu dathlu mewn llawer o ffyrdd yn Little Stars. Maen nhw'n cyflwyno brawddegau Cymraeg bob wythnos, yn defnyddio Cymraeg achlysurol (*incidental Welsh*) drwy gydol y dydd yn y feithrinfa, ac yn cynnal sesiynau odli Cymraeg. Hefyd, mae storïau, llyfrau a cherddoriaeth Gymraeg ar gael i'r plant.

Mae'r rhieni'n canmol cysylltiadau cryf a pherthnasoedd cadarnhaol y feithrinfa â theuluoedd; er hyn, maen nhw'n dal i fod yn nerfus iawn ynglŷn â'r plant yn dechrau yn y feithrinfa. Mae hyn oherwydd sesiynau ymgartrefu Poppy – doedden nhw ddim yn llwyddiannus iawn. Yn ystod y sesiynau hyn, roedd Jack yn hapus i adael ochr ei fam am gyfnodau byr. Roedd yn edrych yn ôl ar ei fam yn aml, ond yn hapus i symud o gwmpas y lleoliad, gan wneud rhai o'r gweithgareddau chwarae. Ni wnaeth Poppy adael ochr ei mam. Cafodd ei chario i mewn i'r feithrinfa gan ei mam ac yna roedd hi'n eistedd yng nghôl (*lap*) ei mam drwy gydol pob ymweliad.

Yn ystod y sesiynau ymgartrefu, roedd gweithiwr allweddol, John, yn arsylwi'r plant. Wrth arsylwi Jack, roedd John yn teimlo ei fod yn rhagori (*excelled*) wrth weithio gyda rhifau, ac y gallai fod yn fwy galluog neu dalentog yn y maes hwn. Rhannodd John y wybodaeth hon â Chydlynnydd Anghenion Ychwanegol (*Additional Needs Co-ordinator: ANCO*) y lleoliad. Er hyn, sylwodd John wrth arsylwi fod diffyg adnoddau rhifau a siapiau yn y feithrinfa. Dim ond posau rhif hyd at 5 oedd ar gael, ac roedd rhai o'r darnau ar goll. Sylwodd John hefyd fod arddangosfa'r llinell rhifau wedi cael ei symud yn ddiweddar i wneud lle i arddangosfa newydd, ac nad oedd wedi cael ei rhoi yn ôl yn ei lle. Pan oedd y staff yn siarad â Jack, roedd yn amlwg i John bod Jack yn gwrando ar beth roedden nhw'n ei ddweud ac yn ymateb drwy ddefnyddio gweithredoedd, ystumiau, geiriau a brawddegau syml. Siaradodd y staff â Jack am ei hoff deganau a beth byddai'n hoffi ei wneud yn y feithrinfa. Pwyntiodd Jack at yr hambwrdd dŵr a dywedodd wrth y staff ei fod yn hoffi chwarae â cheir.

Wrth arsylwi Poppy, gwelodd John ei bod hi'n gyndyn (*reluctant*) i adael ei mam a'i bod hi'n dewis eistedd yng nghôl ei mam drwy gydol yr amser roedd hi yno. Gwelodd John fod ganddi ddiffyg sgiliau lleferydd, iaith a chyfathrebu. Teimlodd hefyd nad oedd Poppy yn gwneud cyswllt llygad ag oedolion na phlant yn y lleoliad a doedd hi ddim yn cyfathrebu ar lafar na thrwy ystumiau. Roedd Poppy yn osgoi cyswllt llygad ac yn cuddio yng nghôl ei mam pan oedd staff yn ceisio siarad â hi.

Diwrnod dechrau:

Mae staff y feithrinfa'n paratoi at ddiwrnod cyntaf Jack a Poppy yn y feithrinfa. Maen nhw'n defnyddio'r wybodaeth maen nhw wedi'i chasglu o'r sesiynau ymgartrefu ac o'r sgysiau â'r rhieni. Mae'r staff wedi penderfynu y dylai Jack a Poppy aros yn yr un grŵp gweithiwr allweddol fel eu bod yn gallu cefnogi ei gilydd drwy'r cyfnod trosglwyddo (*transition*) hwn. Mae eu gweithiwr allweddol, John, wedi arsylwi Jack a Poppy ac wedi gwneud cynlluniau a gosod rhai targedau clir yn seiliedig ar ei arsylwadau.

Jack:

1. gweithgareddau sy'n cefnogi diddordeb Jack mewn rhifau
2. caneuon a phenillion am rifau.

Poppy:

1. sicrhau bod Poppy yn cymryd rhan mewn chwarae cyfochrog gyda phlant eraill
2. annog Poppy i ymateb i oedolion cyfarwydd drwy ddefnyddio ystumiau llaw syml neu fynegiant wyneb yn ystod gweithgareddau chwarae rhydd.

Mae John wedi edrych yn fanwl ar yr amgylchedd. Mae wedi gosod yr hambwrdd tywod a dŵr gydag amrywiaeth o offer. Mae hyn yn cynnwys rhifau sbwng hyd at 10. Mae hefyd wedi rhoi clai modelu persawrus (*scented modelling clay*) ac offer, papur enfawr, sbwng a phaent yn yr ardal gelf. Ar un pen o'r bwrdd, mae John wedi gosod posau rhif, pos siapiau, pos patrymau sy'n ailadrodd, a rhifau hyd at 5, 10 a 20. Mae hefyd wedi rhoi'r arddangosfa rifau, sy'n fawr ac yn lliwgar, yn ôl yn ei lle yn yr ardal hon. Mae John yn ychwanegu ceir a thryciau at yr olygfa dinas byd bach. Mae hefyd yn rhoi stori'r Gryffalo a phypedau yn yr ardal ddarllen gan mai hon yw stori'r wythnos yn y feithrinfa. Mae John yn arddangos lluniau Gryffalo y plant o'r diwrnod cynt er mwyn dathlu'r hyn mae'r plant wedi'i gyflawni.

Atebwch **bob** cwestiwn.

Cwestiynau Jack a Poppy: Set A

1. Mae John wedi treulio amser yn gosod gweithgareddau chwarae hwyliog (*enjoyable*) yn y feithrinfa.

(a) Nodwch **ddau** weithgaredd mae John wedi eu gosod. [2]

(i)

.....

(ii)

.....

(b) Amlinellwch pam mae mwynhau gweithgareddau'n bwysig i lesiant plant. [2]

.....

.....

.....

2. Disgrifiwch sut mae'r feithrinfa'n sicrhau bod eu hamgylchedd yn gynhwysol (*inclusive*). [4]

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Esboniwch bwysigrwydd chwarae ar gyfer dysgu a datblygiad Poppy. [4]

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Nodwch **un** ffordd mae John yn bwriadu cefnogi datblygiad lleferydd, iaith a chyfathrebu Poppy. [1]

.....

.....

5. Mae John yn disgrifio Jack fel plentyn mwy galluog.
(a) Diffiniwch beth yw ystyr y term 'mwy galluog'. [2]

.....

.....

(b) Awgrymwch **ddwy** ffordd y gallai fod angen cefnogaeth ychwanegol ar blant mwy galluog. [2]

(i)

.....

(ii)

.....

6. Nodwch **ddwy** ffordd mae John wedi canfod (*detected*) anghenion lleferydd, cyfathrebu ac iaith Poppy. [2]

(i)

.....

(ii)

.....

7. Nodwch **dair** ffordd bydd y lleoliad yn sicrhau bod cyfnod trosglwyddo (*transition*) Poppy wrth ddechrau yn y feithrinfa yn un cadarnhaol. [3]

(i)

.....

(ii)

.....

(iii)

.....

8. Mae Little Stars yn annog datblygu'r Gymraeg. Disgrifiwch fanteision bod yn ddwyieithog i ddysgu a datblygiad plant. [4]

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. Dewiswch **un** gweithgaredd mae'r feithrinfa'n ei gynnig ac esboniwch sut mae'n cefnogi datblygiad cyfannol y plant.

[4]

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

DIWEDD Y PAPUR

